

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ TEIKIMO PASLAUGŲ IR TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PASLAUGŲ, SKIRTŲ TURINIO PASLAUGOMS GALUTINIAMS VARTOTOJAMS TEIKTI, RINKŲ TYRIMŲ PASTABŲ VERTINIMO VIEŠASIS APTARIMAS

PROTOKOLAS

2014-01-23

Vilnius

Pastabų aptarimo posėdžio pirmininkė – Medeina Augustinavičienė, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) Strategijos departamento l. e. direktorės pareigas.

Pastabų aptarimo posėdžio sekretorius – Audrius Šniepis, Tarnybos Strategijos departamento Ekonominės analizės skyriaus l. e. skyriaus vedėjo pareigas.

Dalyviai:

- o Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba: Evaldas Šmaukšta, Kristina Mikoliūnienė, Giedrius Pūras, Medeina Augustinavičienė, Marijus Balnys, Audrius Šniepis.
- o TEO LT, AB, (toliau – TEO): Vida Gobienė, Rimvydas Paukštė, Laura Sirvydienė, Darius Štitalis;
- o AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – Telecentras): Gailinta Vaškelytė, Gediminas Budvytis.
- o UAB „Laisvas nepriklausomas kanalas“ (toliau – LNK): Ričardas Kazlauskas, Ažuolas Čekanavičius.
- o Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija (toliau – Susisiekimo ministerija): Albertas Turonis.
- o UAB „Balticum TV“: Linas Lisauskas.
- o VŠĮ „Marijos radijas“: Stasė Raščiuvienė.
- o Lietuvos radijo ir televizijos komisija: Algimantas Kaziliūnas.
- o Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija (toliau – LRT): Rimvydas Zgirskis.

Pastabų viešasis aptarimas vyko 2014 m. sausio 23 d. RRT patalpose Algirdo g. 27A, Vilniuje.

1. Darbotvarkė:

RRT: Padėkojo rinkos dalyviams už dalyvavimą susitikime ir pristatė susitikimo tikslą ir eigą. Viešojo aptarimo tikslas – aptarti viešosios konsultacijos metu gautas pastabas, pristatyti RRT vertinimą pastabų atžvilgiu bei priimtus sprendimus, ir išklausti dalyvių nuomonę. Paprašė pastabų aptarimo dalyvius prisistatyti prieš pasisakant. Paminėjo, jog pirmiausia bus aptartos Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, (toliau – Transliacijų perdavimo paslaugų) rinkos tyrimo pastabos, o po to bus nagrinėjamos Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų (toliau – Transliacijų perdavimo priemonių) rinkos tyrimo pastabos.

2. Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo pastabų aptarimas:

2.1. Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo rezultatų pristatymas:

RRT: Priminė Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo rezultatus: antrajai konsultacijai buvo pateikti dokumentai, siūlantys panaikinti įpareigojimus radijo transliacijų perdavimo paslaugoms, skirtoms turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, ir palikti įpareigojimus televizijos transliacijų perdavimo paslaugoms, skirtoms turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, teikiamoms Telecentro ir TEO. Informavo, kad buvo gautos pastabos iš trijų subjektų: Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – Taryba), Telecentro ir TEO.

2.2. Tarybos pastabų aptarimas:

RRT: Taryba informavo, kad pastabų RRT pasiūlymams neturi.

2.3. TEO pastabų aptarimas:

RRT: TEO pateikė pasiūlymą Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo ataskaitoje (toliau – Ataskaita) nurodytą schemą, parodančią transliacijų perdavimo paslaugų teikimo principus, pakeisti bendrovės sudaryta schema. RRT nurodė, kad į šią pastabą bus atsižvelgta iš dalies. Ataskaitoje pateiktos schemos dalis „Transliacijų perdavimo paslaugos“ bus padalinta į dvi dalis – „transliacijų perdavimo priemonės“ ir „duomenų perdavimo paslaugas“.

2.4. Telecentro pastabų aptarimas:

2.4.1. Pirmos pastabų grupės aptarimas:

RRT: Telecentro pastabos gali būti suskirstytos į dvi pastabų grupes. Pirmoje pastabų grupėje Telecentras nurodo, kad RRT neteisingai atliko paklausos ir pasiūlos pakeičiamumo analizę ir dėl to neteisingai apibrėžė Transliacijų perdavimo rinkas. Telecentro nuomone turi būti apibrėžta viena rinka – Transliacijų perdavimo paslaugų rinka – kuri apimtų visas televizijos transliacijų perdavimo paslaugų technologijas (antžeminę televiziją, kabelinę televiziją, IPTV televiziją, palydovinio ryšio tinklus ir plačiajuosčio ryšio (OTT) paslaugas). RRT nesutiko su Telecentro pastaba ir ją išnagrinėjo atskirai vertindama pastabas dėl paklausos pakeičiamumo ir pasiūlos pakeičiamumo. Telecentras siūlė paklausos pakeičiamumą vertinti netiesiogiai ir priėjo išvados, kad esant pakeičiamumui tarp mažmeninių paslaugų, yra pakeičiamumas ir tarp didmeninių paslaugų. RRT paklausė Telecentro ar teisingai suprato bendrovės pastabą.

Telecentras: Nurodė, kad Telecentro nuomonė sutampa su Europos Komisijos nuomone, kuria Europos Komisija rėmėsi Transliacijų perdavimo paslaugų rinką išbraukdama iš ex ante reguliuojamų rinkų sąrašo. Pastebėjo, jog pakeičiamumas mažmeninėje rinkoje daro įtaką tiek Transliacijų perdavimo paslaugų, tiek Transliacijų perdavimo priemonių rinkose.

RRT: Sutiko, jog Telecentro analizė yra teisinga, tačiau prielaidos ir padarytos išvados nėra teisingos. Jei teikiant mažmenines paslaugas yra konkurencija, mažmeninių paslaugų didėjimas būtų neįmanomas ir transliacijų teikėjas pats turės absorbuoti Transliacijų perdavimo paslaugų kainų didėjimą ir liks prie tos pačios transliacijų perdavimo paslaugų technologijos.

Telecentras: Pastebėjo, jog RRT nesilaiko nuoseklumo. Ankstesnėje Ataskaitos redakcijoje buvo pateikta informacija, kad padidėjus Transliacijų perdavimo priemonių kainai, TEO būtų priversta didinti mažmeninių paslaugų kainas.

RRT: Transliacijų perdavimo rinkos tyrime buvo paminėta, kad TEO turėtų didinti ne mažmeninės paslaugos kainas, bet Transliacijų perdavimo paslaugos (didmeninės paslaugos) kainas. RRT paminėjo, jog be jau minėtų argumentų, reikia atsižvelgti ir į kitas aplinkybes:

- televizijos transliuotojams atsisakius televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų, jie prarastų apie 50 proc. auditorijos ir tai neigiamai veiktų televizijos transliuotojų pajamas. Ši aplinkybė riboja transliuotojų galimybes migruoti į kitas platformas;
- galioja tam tikri reikalavimai dėl geografinės transliacijų pateikimo teritorijos. Šis reikalavimas galioja tik LRT. Transliacijų perdavimo rinkos tyrimo ataskaita bus pataisyta, nurodant kad reikalavimas dėl geografinės transliacijų pateikimo teritorijos galioja tik LRT;
- televizijos transliuotojų išlaidų Telecentro teikiamoms transliacijų perdavimo paslaugoms dalis visoje sąnaudų struktūroje nėra didelė, todėl kainų didėjimas nebus tas motyvas, kuris lems transliuotojų migravimą į kitą platformą.

Vertinant transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugos pakeičiamumą iš pasiūlos pusės, RRT vertino vieną kriterijų – ar padidėjus transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugos kainai, kiti ūkio subjektai galės pasiūlyti transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugas. Dėl ribotų išteklių (radijo dažnių) ir jau įsteigtų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų išnaudojimo, kiti ūkio subjektai negalėtų pasiūlyti transliacijų perdavimo paslaugų. Pakeičiamumą iš pasiūlos pusės galima vertinti atliekant netiesioginį pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu vertinimą. Lietuviškas televizijos programas galima matyti įvairiais būdais (skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais). Jei egzistuoja pakeičiamumas tarp skirtingų technologijų, transliuotojai galėtų atsisakyti televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų ir naudotis likusiomis technologijomis. Tačiau atsisakius televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų sumažėtų transliuotojų pajamos, o tai riboja galimybes atsisakyti televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų. Ši aplinkybė rodo, kad pakeičiamumo iš pasiūlos pusės nėra.

2.4.2. Antros pastabų grupės aptarimas:

RRT: Nurodė, kad antroji Telecentro pastabų dalis susidėjo iš 8 pastabų.

2.4.2.1. Antros grupės pirmosios pastabos aptarimas:

RRT: Pirmoje pastaboje Telecentras nurodė, kad RRT Ataskaitoje neteisingai nurodė, jog mokamos televizijos transliacijos nėra teikiamos skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais. RRT šią klaidą ištaisys ir Ataskaitoje nurodys, kad mokamos televizijos transliacijos yra teikiamos skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais.

2.4.2.2. Antros grupės antros pastabos aptarimas:

RRT: Antroje pastaboje Telecentras nurodė, jog tarpusavyje nesusietų skaitmeninės antžeminės televizijos stočių visuma nėra tinklas. Telecentro buvo paprašyta paaiškinti pastabą.

Telecentras: Paaiškino, jog vienoje geografinėje teritorijoje savarankiškai veikiančios niekaip nesusijungtos pavienės stotys negali būti laikomos tinklu.

TEO: Nurodė, jog dauguma stočių yra SFN tinkluose ir dirba vienu kanalu ir negalima teigti, kad stotys, dirbančios tokiuose tinkluose, neturi ryšio viena su kita. Jei kiekviena stotis dirbtų atskiru kanalu, tokia stotis nesudarytų tinklo.

RRT: Ataskaitoje minėtu teiginiu buvo siekta išskirti tinklą ir atskirai veikiančias stotis. Pasiūlyta Ataskaitą papildyti nurodant, kad tinklą sudaro ne „stočių visuma“, o „nedaloma stočių visuma“.

2.4.2.3. Antros grupės trečios pastabos aptarimas:

RRT: Trečioje pastaboje Telecentras nurodė, kad DVB-T2 standartas leis padidinti skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų išteklius. Tai sudarys galimybę migruoti tarp skirtingų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų, ir RRT prielaida, jog veikiančios skaitmeninės antžeminės televizijos tinklai yra visiškai išnaudoti, yra neteisinga. Tarnyba nesutiko su šia pastaba, nes perėjimas prie DVB-T2 standarto nėra apibrėžtas laike, nėra aišku kokių investicijų standarto keitimas pareikalaus iš pačių transliacijų perdavimo paslaugų teikėjų ir transliacijų žiūrovų. Dėl to Transliacijų perdavimo rinkos tyrimo apimtyje perėjimas prie DVB-T2 nepagerins konkurencinių sąlygų nagrinėjamoje rinkoje.

2.4.2.4. Antros grupės ketvirtos pastabos aptarimas:

RRT: Ketvirtoje pastaboje Telecentras nurodė, kad RRT nenagrinėjo OTT paslaugų ir jų poveikio transliacijų perdavimo paslaugoms. RRT nesutiko su bendrovės pastaba. Televizijos transliacijos teikiamos naudojant OTT, yra nauja paslauga, pačios transliacijos yra dažnai ribojamos, todėl transliacijų perdavimas plačiajuosčio ryšio tinklais (OTT) nėra pakaitalas kitoms transliacijų perdavimo paslaugoms.

2.4.2.5. Antros grupės penktos pastabos aptarimas:

RRT: Penktoje pastaboje Telecentras nurodė, kad transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugos yra pakeičiamos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos, IPTV, palydovinio ryšio tinklais paslaugomis, nes mažmeninės paslaugos, teikiamos skirtingomis technologijomis, yra pakeičiamos. RRT nesutiko su pastaba. RRT nuomone, atsisakius transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų, sumažės transliuotojų auditorija, o tai mažins transliuotojų pajamas. Vienam transliuotojui galioja reikalavimas dėl transliacijų pateikimo geografinės aprėpties. TEO yra nurodęs, jog padidėjus transliacijų perdavimo paslaugų kainoms, neatsisakys televizijos transliacijų perdavimo paslaugų. TEO ir UAB „Balticum TV“ yra suinteresuotos, kad skaitmeninės antžeminės televizijos tinklai veiktų, nes šiais tinklais transliuojamos lietuviškos programos didina TEO ir UAB „Balticum TV“ teikiamų mokamų televizijos transliacijų patrauklumą. RRT taip pat paminėjo, jog RRT konstatuota televizijos transliacijų teikėjų galimybė keisti televizijos transliacijų perdavimo paslaugų teikėją dėl ribotų esamų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų išteklių ir neapibrėžtumo dėl galimų steigti tinklų veiklos, nebus aplinkybė, galinti užtikrinti pakeičiamumą paklausos atžvilgiu.

2.4.2.6. Antros grupės šeštos pastabos aptarimas:

RRT: Šeštoje pastaboje Telecentras nurodė, kad RRT neteisingai atliko trijų kriterijų testą, nes konkurencija teikiant mažmenines paslaugas rodo pakeičiamumą tarp didmeninių paslaugų, yra galimybė keisti transliacijų

perdavimo paslaugų teikėjai esant laisviems tinklų ištekliams, nauji steigiami tinklai sukurs papildomus laisvus išteklius ir sukurs sąlygas potencialiai konkurencijai. RRT nuomone riboti esamų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų laisvi ištekliai ir neapibrėžtumas dėl naujų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų veikimo, nesukurs sąlygų Telecentrai elgtis nepriklausomai nuo transliacijų perdavimo paslaugų teikėjų ir gavėjų, o taip pat rasti veiksmingai konkurencijai.

2.4.2.7. Antros grupės septintos pastabos aptarimas:

RRT: Septintoje pastaboje Telecentras nurodė, kad RRT neteisingai atliko konkurencijos veiksmingumo vertinimą. Telecentro argumentai sutampa su anksčiau išsakytais argumentais: egzistuoja galimybė keisti transliacijų perdavimo paslaugų teikėją, neteisingai vertinta masto ekonomijos įtaka konkurencijos veiksmingumui, netinkamai įvertinta pirkėjo derybinė galia. Telecentras nurodė, jog masto ekonomijos efektas buvo vertinamas Telecentro atžvilgiu, tačiau nebuvo vertinamas TEO atžvilgiu. RRT paaiškino, jog masto ekonomijos efektą siekta įvertinti ne tik teigiama, bet ir neigiama prasme, o taip pat ir jos įtaką Telecentro kainodarai. Išjungus analoginę antžeminę televiziją, įvyko sąnaudų persiskirstymas. Tai sukuria motyvą peržiūrėti paslaugų kainodarą. Jei egzistuočių konkurencija, ji ribotų Telecentro galimybes transliacijų perdavimo paslaugų kainas keisti sau palankia linkme.

Telecentras taip pat nurodė, kad televizijos transliuotojų asociacija daro įtaką Telecentro paslaugų sąlygoms, o galimybė migruoti tarp platformų, sukuria sąlygas pirkėjui derėtis. RRT nuomone dėl jau anksčiau minėtų priežasčių, pakeičiamumo tarp skirtingų transliacijų perdavimo paslaugų technologijų nėra.

2.4.2.8. Antros grupės aštuntos pastabos aptarimas:

RRT: Aštuntoje pastaboje Telecentras nurodė, kad RRT neteisingai įvertino potencialios konkurencijos kriterijų. Telecentro nuomone, pakeičiamumas tarp skirtingų televizijos transliacijų perdavimo paslaugų technologijų, perėjimas prie DVB-T2 standarto ir dėl to sukuriami papildomi skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų ištekliai, galimybė TEO migruoti iš Telecentro skaitmeninės antžeminės televizijos tinklo į savo tinklą, kas atlaisvins Telecentro vieno tinklo išteklius, rodo, jog potenciali konkurencija nagrinėjamoje rinkoje yra. RRT nurodė, kad pirmi du argumentai jau buvo aptarti anksčiau, o nagrinėjant laisvo Telecentro skaitmeninės antžeminės televizijos tinklo poveikį konkurencijai, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad laisvi ištekliai būtų to paties teikėjo, ir Telecentras, norėdamas maksimizuoti savo pelną, galėtų elgtis nepriklausomai nuo to, kurio tinklo – pirmojo ar antrojo – ištekliai būtų laisvi.

2.4.3. Telecentro pateiktų pastabų aptarimo kiti klausimai:

RRT: Mediena Augustinavičienė papildė Audrių Šniepį dėl platformų pakeičiamumo remdamasi 2012 m. atliktu Didmeninės plačiajuosčio ryšio prieigos rinkos (5 rinka) tyrimu. Minėtame rinkos tyrime buvo nagrinėtos įvairios mažmeninių paslaugų technologijos. Mažmeninių paslaugų analizė rodė, kad TEO turėjo apie 40 proc. mažmeninių paslaugų rinkos, tačiau atliekant didmeninių paslaugų paklausos pakeičiamumo analizę, reikia įvertinti realią galimybę vienas paslaugas pakeisti kitomis ir kas riboja tokią galimybę. Taip pat pabrėžė, kad principai, kuriais buvo grindžiama paslaugų pakeičiamumo analizė atliekant Transliacijų perdavimo rinkos tyrimą, jau seniai naudojami RRT ir nėra tikslinga šiame rinkos tyrime nuo jų nukrypti.

Telecentras: Pastebėjo, jog 2013 m. pabaigoje (10.16-11.15) vykusioje Transliacijų perdavimo rinkos tyrimo konsultacijoje buvo pateikti įsakymų projektai, kuriais ketinta panaikinti įpareigojimus Telecentrai, nes Telecentro atžvilgiu nebuvo tenkinamas trijų kriterijų testo antras kriterijus – rinkos charakteristikos. Įsikišus transliuotojams, kurių RRT nepripažįsta kaip stipraus pirkėjo, kurie yra susijungę į asociaciją, derina savo veiksmus su TEO ir UAB „SATV networks“, RRT pozicija pasikeitė kardinaliai ir buvo teigiama, jog neegzistuoja pirkėjo derybinė galia bei neatsižvelgiama į TEO vykdomus grobuoniškus veiksmus. Telecentro nuomone šios Telecentro pastabos yra esminės ir turi būti įrašytos į protokolą.

Paprašė paaiškinti kodėl įsakymų projektuose, lyginant su šiuo metu galiojančiais įpareigojimais, nebelieka teiginių – „*kai dažnis priklauso LRTC...*“ ir „*kai dažnis priklauso TEO...*“.

RRT: Siekta pažiūrėti paprasčiau į Transliacijų perdavimo paslaugų rinką. Esminio skirtumo tarp „*kai dažnis priklauso Telecentrai*“, „*kai dažnis priklauso TEO*“ ir „*paslaugos, teikiamos Telecentro*“, „*paslaugos teikiamos TEO*“ nėra.

Telecentras: Pastebėjo, kad Telecentras įsakymų pavadinimų pakeitimus supranta kaip RRT konstatavimą, jog Transliacijų perdavimo rinkos tyrimas nepriklauso nuo ribotų išteklių – radijo dažnių.

RRT: Paaiškino, jog esmės pakeitimai nekeičia.

Telecentras: Paklausė, ar šiuo metu galiojantys įpareigojimai ir Transliacijų perdavimo rinkoje planuojami nustatyti įpareigojimai Telecentrai ir TEO yra vienodi.

RRT: Patvirtino, jog įpareigojimai yra vienodi.

Telecentras: Paklausė, kuo remiantis TEO reguliavimas šiuo metu vyksta tik dalyje paslaugos. Toks klausimas kyla dėl to, kad RRT paskelbtoje metinėje TEO sąnaudų ataskaitoje, transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais sąnaudose yra nurodytos mažesnės sumos, nei TEO sumokama Telecentrai už paslaugas. Iš to darytina išvada, kad TEO reguliavimas vyksta ne pilna apimtimi.

RRT: Paprašė paaiškinti teiginį, kad reguliavimas vyksta nepilna apimtimi.

Telecentras: Telecentras paaiškino, jog jei TEO reguliuojamų paslaugų sąnaudos yra mažesnės nei TEO sumokėjo Telecentrai už teikiamas paslaugas, TEO reguliavimas vyksta dalinai.

RRT: Paaiškino, jog situaciją gali paaiškinti tai, kad TEO transliacijų perdavimo paslaugas teikia sau ir kitiems televizijos programų transliuotojams. Jei TEO sumokėjo x litų Telecentrai, tai viena tos sumos dalis bus priskirta TEO teikiamai mažmeninei paslaugai, o kita dalis – didmeninei paslaugai. Tai nereiškia, jog visa TEO Telecentrai sumokėta suma turi būti priskirta didmeninės paslaugos savikainai.

Telecentras: Pastebėjo, jog iš to kas pasakyta, darytina išvada, kad TEO, teikdamas transliacijų perdavimo paslaugą sau, yra nereguliuojamas.

RRT: Paaiškino, jog TEO, teikdamas paslaugas sau, yra reguliuojamas, kiek tai susiję su transliacijų perdavimo paslaugų teikimu, nes TEO galioja nediskriminavimo įpareigojimas.

Telecentras: Įsakymo projekte nurodoma, jog TEO yra stipriai vertikalčiai integruotas verslo subjektas, tačiau iš pateiktų paaiškinimų aiškėja, jog TEO, teikdamas paslaugą sau, yra nereguliuojamas.

RRT: Paaiškino, kad TEO sumokama suma Telecentrai už prieigą yra mokama už siūstuvų talpinimą viename tinkle, kuriame TEO teikia paslaugas tiek sau, tiek kitiems. Jei visame tinkle TEO kitiems transliuotojams teikia 1 programos transliacijų perdavimo paslaugą, tai TEO sau priskirs 9/10 sąnaudų, o transliacijų perdavimo paslaugai – 1/10 sąnaudų.

Telecentras: Paklausė kur matosi, kad TEO tai daro skaidriai.

RRT: Atsakė, kad RRT skaidrumas matosi prie „vidinių transferų“.

Telecentras: Paklausė, kas galėtų paneigti, kad TEO yra naudinga deklaruoti mažą siuntimo kainą. Kai TEO yra reguliuojamas tik dalimi, kiek tai susiję su transliacijų perdavimo paslaugomis, teikiamomis transliuotojams, TEO gali deklaruoti mažas transliacijų perdavimo paslaugų sąnaudas ir daryti spaudimą, kokios didelės yra Telecentro kainos.

RRT: Minėtasis klausimas gali būti keliamas tiek vienai, tiek kitai šaliai. Jeirinka sutartų, kad informacija, kuri didintų skaidrumą ir šiuo metu laikoma konfidencialia, būtų skelbiama viešai, RRT galėtų tokią informaciją pavišinti. Tačiau informacijos viešinimas turi būti taikomas tiek TEO, tiek Telecentrai.

Telecentras: Mano, jog esant dabar galiojančiam reguliavimui, kai du asmenys paslaugas teikia naudodami tą pačią infrastruktūrą, tik vienas yra siuntėjas, o kitas yra neva siuntėjas, kelia problemas.

RRT: Pasiūlė išskirti transliacijų perdavimo paslaugos dedamąsias. Transliacijų perdavimo paslauga galėtų būti sudaryta iš dviejų dalių: prieigos sąnaudų ir likusių sąnaudų. Tokiu būdu tiek TEO, tiek Telecentras matytų kokios yra abiejų ūkio subjektų paslaugų sudedamųjų dalių sąnaudos ir tai užtikrintų skaidrumą.

Telecentras: Pakartojo, jog taikant esamą reguliavimą, rinkai yra siunčiami netinkami signalai. Tada atsiranda neteisingi lūkesčiai.

RRT: Nurodė, kad nėra aišku kokie yra lūkesčiai ir kokie netinkami signalai. TEO ir Telecentro sąnaudos yra apskaitomos atskirai ir analizuojamos individualiai.

Telecentras: Pastebėjo, jog jei Telecentras ir TEO yra transliacijų perdavimo paslaugų teikėjai, turėtų aiškiai matytis, kiek kainuoja transliacijų perdavimo paslaugos sau ir kitiems transliuotojams. Šiuo metu yra suprantama, kad TEO yra reguliuojamas dalinai.

TEO: Paaiškino, kad visas sąnaudas TEO pateikia RRT, sąnaudos yra skaidomos mažmeninėms ir didmeninėms paslaugoms. RRT tikrina sąnaudas. Sąnaudų skaidymas yra teisingas. Skelbiama dalis informacijos, tačiau tai nereiškia, kad TEO informaciją RRT pateikia tik apie transliacijų perdavimo paslaugas.

3. Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo pastabų aptarimas:

3.1. Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo ir pastabų aptarimo eigos pristatymas

RRT: Nurodė, jog Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimas, kaip atskiras tyrimas, atliktas pirmą kartą, tačiau dalis paslaugų buvo reguliuojama kaip atskira dalis Transliacijų perdavimo paslaugų rinkoje. Viešoji konsultacija vyko 2 mėnesius. Dalis pastabų buvo gauta vykdant pirmąją Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo viešąją konsultaciją, kita dalis pastabų buvo gauta baigiantis Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo viešajai konsultacijai.

Toliau buvo pristatytas Transliacijų perdavimo priemonių, Transliacijų perdavimo paslaugų, transliacijų ir galutinių paslaugų gavėjų ryšys (žr. šio protokolo priedą) ir paaiškinta, kad šiame etape bus nagrinėjamos pastabos, susijusios su Transliacijų perdavimo priemonių rinka. Gautas pastabas galima suskirstyti į tris grupes: rinkos apibrėžimas, trijų kriterijų testas radijo Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai. Toliau buvo aptartos minėtų trijų grupių atskiros pastabos.

3.2. Pastabų dėl rinkos apibrėžimo aptarimas:

RRT: Gauta pastaba, kad RRT, atlikdama Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimą, neatliko mažmeninių transliacijų teikimo paslaugų analizės. RRT papildys Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo ataskaitą informacija apie mažmenines transliacijų teikimo paslaugas.

Telecentras nurodė, kad mažmeninės transliacijų paslaugos yra pakeičiamos, dėl to yra pakeičiamos ir atskiros Transliacijų perdavimo priemonių paslaugos. Paminėjo, jog papildomai ši pastaba nebus nagrinėjama, nes RRT argumentai jau buvo išsakyti. RRT nuomone, tai, kas yra teikiant mažmenines paslaugas, nebūtinai bus perduota į didmenines paslaugas, reikia įvertinti pakeičiamumą iš paklausos ir pasiūlos pusės ir įsitikinti kad jis tikrai yra. RRT atlikta analizė rodo, jog pakeičiamumo nėra.

Gauta pastaba, jog RRT nenagrinėjo IPTV ir palydovinio ryšio Transliacijų perdavimo priemonių. RRT nurodė, kad palydovinio ryšio priemonės buvo nenagrinėtos dėl to, kad palydovinio ryšio teritorija yra platesnė už Lietuvos teritoriją. Lietuvoje galima matyti transliacijas iš kelių palydovų, todėl ir konkurencija teikiant šias paslaugas yra kitokio lygmens. IPTV platforma buvo nenagrinėta, nes infrastruktūra, reikalinga steigti IPTV tinklus, buvo išnagrinėta ir sureguliuota Prieigos prie fizinės infrastruktūros rinkos (4 rinka) ir Didmeninės plačiajuosčio ryšio prieigos rinkos (5 rinka) apimtyje. Siekiant išlaikyti nuoseklumą, Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo ataskaita bus papildyta transliacijų perdavimo IPTV tinklais ir palydovinio ryšio tinklais priemonių analize. Tačiau analizė parodė, jog skirtingų technologijų priemonės nėra pakeičiamos tarpusavyje ir bus apibrėžtos atskiros Transliacijų perdavimo priemonių rinkos.

Telecentras: Paprašė išsamiau paaiškinti ką reiškia konkurencija teikiant palydovinio ryšio priemones yra „kitokio lygmens“ ir kodėl palydovinio ryšio priemonės negali pakeisti kitų priemonių.

RRT: Pirmiausia pasiūlė panagrinėti šį klausimą iš pasiūlos pusės ir paklausė ar Telecentras, kaip skaitmeninės antžeminės televizijos transliacijų perdavimo priemonių valdytojas, lengvai, be papildomų investicijų ir per trumpą laiką galėtų sukurti palydovinio ryšio priemones ir jas teikti.

Telecentras: Pastebėjo, jog bendrovei nėra reikalo kelti palydovą ir to Telecentras nedarys, tačiau daug užsienio kompanijų Lietuvoje siūlo palydovinio ryšio paslaugas ir transliacijų perdavimo paslaugas tiek Lietuvoje, tiek Europoje.

RRT: Pastebėjo, jog Telecentras kalba apie transliacijų perdavimo paslaugas, o dabar yra aptariamos transliacijų perdavimo priemonių paslaugos. Jei kalbama apie transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugas, Transliacijų perdavimo priemonės yra bokštai, tai kalbant apie transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugas, transliacijų perdavimo priemonė yra palydovas ir susijusi įranga – Žemėje esanti stotis.

Telecentras: Patikslino, jog jei yra kalbama apie palydovo vietą programai, tai yra kalbama apie Transliacijų perdavimo paslaugas. Tačiau jei palydove yra perkamas transponderis, tai jau yra transliacijų perdavimo priemonė.

LRT: Įvertinęs Telecentro argumentus, mano, kad Telecentras laiko save nereikalinga grandimi visoje transliacijų perdavimo paslaugų grandinėje ir Telecentro teikiamas transliacijų perdavimo paslaugas galima pakeisti kabeline televizija, IPTV televizija, OTT, palydoviniu ryšiu.

Telecentras: Pažymėjo, jog skaitmeninės antžeminės televizijos transliacijų perdavimo paslaugos yra nepakeičiamos, jei yra kalbama apie nemokamą televiziją (angl. *free to air*). Švedijoje yra reguliuojamos tik nacionaliniam transliuotojui teikiamos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugos. Tačiau nesutinka su teiginiais, kad nėra pakeičiamumo tarp mokamos televizijos (angl. *pay-TV*) platformų.

RRT: Papildomai paaiškino Transliacijų perdavimo priemonių, Transliacijų perdavimo paslaugų, transliacijų ir žiūrovų sąsają. Paaiškino, jog rinkos apibrėžimas pradedamas nuo mažmeninių paslaugų analizės. Po to analizuojama, ko reikia, kad būtų užtikrinamas mažmeninių paslaugų teikimas ir galiausiai vertinama, ar kas įtakoja paslaugas, naudojamas teikti mažmenines paslaugas. Pirmoje pastabų aptarimo dalyje buvo kalbama kokios paslaugos naudojamos teikti transliacijas, o antroje pastabų aptarimo dalyje yra kalbama, kokios priemonės yra naudojamos teikti Transliacijų perdavimo paslaugas. Nustatant įpareigojimus yra einama iš viršaus į apačią, t.y. nustatant įpareigojimus priemonėms, vertinama ar jie užtikrins konkurenciją teikiant žemiau esančias didmenines paslaugas ir mažmenines paslaugas. Jei įpareigojimai yra veiksmingi, galima svarstyti apie įpareigojimų mažinimą arba naikinimą tarpinėje grandyje (Transliacijų perdavimo paslaugoms). Jei rinka yra apibrėžta kaip transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais paslaugų rinka, tai nagrinėjant priemonių rinką, reikia vertinti priemones, naudojamas teikti transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais paslaugas.

Telecentras: Nesutiko, kad galima nepaisyti palydovinio ryšio.

LRT: Akcentavo, jog dabar yra nagrinėjamos Transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugos ir joms teikti naudojamos priemonės.

RRT: Pastebėjo, jog ilgoje perspektyvoje, jei efektyviai veiktų reguliavimas aukščiausiam lygmenyje – transliacijų perdavimo priemonėms – RRT būtų priežastis peržiūrėti ar reikalingi įpareigojimai Transliacijų perdavimo paslaugų rinkoje.

Telecentras: Nesutiko, kad galima išskirti tik vieną ūkio subjektą ir tik vieną technologiją, o kitų nenagrinėti.

LRT: Nesutiko su Telecentro pastaba. Telecentras yra Transliacijų perdavimo priemonių teikėjas, tačiau TEO ir LRT yra priemonių naudotojai. Taip pat yra regioninės televizijos, kurios naudoja Telecentro Transliacijų perdavimo priemones.

LNK: Pastebėjo, jog nereikia kalbėti apie palydovą. Galima išsinuomoti transponderį palydove, virš Lietuvos skrieja 10 palydovų ir ten yra konkurencija. Siūlo kalbėti apie Lietuvoje teikiamas Transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugas.

Telecentras: Pastebėjo, kam tuomet Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrime nagrinėjami palydovai.

LRT: Pastebėjo, kad aptariant ankstesnes pastabas buvo kalbama apie transliacijų perdavimo paslaugas, ir tada buvo galima kalbėti apie galimą vienos ar kitos platformos pakeičiamumą žiūrovo atžvilgiu. Tačiau dabar yra kalbama apie konkrečią technologiją ir jokio pakeičiamumo negali būti. Nagrinėjamas DVB-T standartas ir šių paslaugų teikėjai.

RRT: Užbaigiant 1 grupės pastabas, pastebėjo, kad buvo apibrėžtos atskiros Transliacijų perdavimo priemonių rinkos ir joms atliktas 3 kriterijų testas.

3.3. Pastabų dėl trijų kriterijų testo aptarimas:

RRT: Telecentras pateikė pastabą dėl įėjimo į rinką barjerų vertinimo. Telecentras nurodė, jog nėra monopolistas ir siūstuvus galima talpinti kituose objektuose. RRT paaiškino, kad nebuvo konstatuota, jog Telecentras yra monopolistas. RRT nustatė, kad Telecentras turi didelę įtaką rinkoje, o faktinė situacija, įėjimo į rinką barjerai ir kiti veiksniai tai patvirtina. Pirmas kriterijus vystytis konkurencijai yra įėjimo į rinką barjerai. Čia nagrinėjama kiek reikėtų investicijų į transliacijų perdavimo priemones, kad siunčiamos radijo programos padengtų visą Lietuvą. Paminėjo, kad Telecentras ginčijo RRT apskaičiuotą bokštų skaičių, ir RRT iš dalies sutinka su Telecentro pastaba. RRT, atlikdama analizę, naudojo 100 m. aukščio bokšto ekvivalentą. Telecentro bokštai yra skirtingų aukščių, todėl bendrovės naudojamą infrastruktūrą perskaičiuojant ekvivalentiniais bokštais, infrastruktūros skaičius gali skirtis.

LRT: Pastebėjo, jog radijo dažniai naudojami radijo programoms transliuoti yra žemesni ir jų geresnės sklaidimo sąlygos. Sutinka su Telecentru, jog radijo Transliacijų perdavimo priemonės yra lengviau pakeičiamos. Paminėjo, jog RRT tikriausiai turi informaciją, kiek radijo siūstuvų yra sumontuota Telecentro bokštuose, kiek kituose objektuose.

RRT: Paaiškino, jog Telecentro bokštuose yra sumontuoti 72 proc. siūstuvų. Antro didžiausio radijo Transliacijų perdavimo priemonių teikėjo objektuose yra sumontuota per 3 proc. siūstuvų. RRT nesako, jog nėra alternatyvos, tačiau informacija rodo, kad Telecentras turi didelę įtaką. Didžiosios radijo stotys savo siūstuvus talpina Telecentro bokštuose, kaip pastabose minėjo Telecentras, UAB „Pūkas“ turi sukūręs alternatyvią infrastruktūrą, tačiau radijo stotys neperbėga į jau sukurtą alternatyvią infrastruktūrą. Tai rodo, jog nėra didelės konkurencijos. Riboti radijo dažnių ištekliai taip pat riboja naujų stočių steigimąsi.

Toliau buvo nagrinėjamos kitos pastabos dėl trijų kriterijų testo.

Telecentras pateikė pastabą dėl veiksmingos konkurencijos vertinimo. RRT, siekdama įvertinti ar nagrinėjamoje rinkoje egzistuoja charakteristikos, kurios užtikrins veiksmingą konkurenciją, Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo anketoje rinkos dalyvių klausė, ar jie planuoja artimiausiu metu statyti savo infrastruktūrą arba ją nuomotis ir naudoti radijo transliacijoms teikti. Didžioji dalis respondentų atsakė, kad neplanuoja nes ir ateityje išvystyti savo priemonių infrastruktūrą bus brangu. RRT nuomone, nagrinėjama rinka tenkina ir antrąjį kriterijų.

Telecentras pateikė pastabą dėl konkurencinės teisės pakankamumo spręsti susidariusias problemas. Taryba pastabų RRT projektams neturėjo. Dėl to darytina išvada, kad bendrosios konkurencijos teisės nepakanka, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija radijo Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje ir ex ante reguliavimas yra taikytinas.

Telecentras: Paklausė, kodėl tyrimo metu nebuvo atsižvelgta į UAB „Teletower“, kuris turi gerai išvystytą tinklą bei yra atlikęs studiją, kurioje teigiama, jog nepatiriant didesnių kaštų galima pradėti naudotis jų infrastruktūra. Telecentras mano, jog UAB „Teletower“, kaip ir UAB „Omnitel“, UAB „Tele2“, atskiros savivaldybės yra potencialūs bendrovės konkurentai.

LRT: Pastebėjo, jog Telecentras ankstesniuose aptarimuose kėlė tinklo vientisumo klausimą, tačiau šiame aptarime tinklo vientisumo klausimas jau nėra akcentuojamas. Paklausė ar tinklo vientisumo klausimas bus nagrinėjamas.

Telecentras: Pastebėjo, jog iš vienos pusės yra sakoma, jog alternatyvų nėra, iš kitos pusės yra girdima, ruošiamos studijos, jog galima naudotis alternatyvia infrastruktūra.

LRT: Pateikė pastabą dėl Telecentro teiginių apie tinklui reikalingų stočių skaičių. LRT radijo programa yra transliuojama 24 stotimis, viename Telecentro skaitmeninės antžeminės televizijos tinkle veikia 34 stotys. RRT skaičiavimais, reikėtų 30-40 bokštų sukurti radijo Transliacijų perdavimo tinklui. UAB „Teletower“ studija rodo, jog reikia 74 bokštų norint gauti tokį patį teritorijos padengimą.

TEO: Pastebėjo, jog sunkiai įsivaizduojama įtaka konkurencijai, atsiradus alternatyviai infrastruktūrai. Siekiant užtikrinti tinklo vientisumą, vienu metu turėtų veikti arba vienas, arba kitas tinklas, tačiau ne abu kartu vienu metu.

LRT: Paminėjo, jog UAB „Teletower“ studijoje sąnaudos gali būti apskaičiuotos neobjektyviai ir sumažintos. Studijoje nėra įvertinti elektros energijos įrenginiai, generatorių poreikis, siekiant užtikrinti nepertraukiamą energijos tiekimą.

Telecentras: Pakartojo klausimą kodėl nebuvo apklausta UAB „Teletower“.

RRT: Atsako, jog neįmanoma apklausti visų ūkio subjektų. Buvo apklausiami paslaugos gavėjai. Dėl UAB „Teletower“ mažos rinkos dalies, šis infrastruktūros teikėjas nėra reikšmingas.

LRT: Pastebėjo, jog reikia vertinti esamą situaciją, kuri rodo, jog daugiausia yra naudojama Telecentro infrastruktūra. Atsiradus alternatyvai, RRT galės atlikti naują tyrimą.

3.4. Pastabų dėl kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimų aptarimas

RRT: Telecentras ir TEO pateikė pastabą dėl kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimų. RRT atkreipė dėmesį į tai, kad šis įpareigojimas susideda iš dviejų dalių: sąnaudų apskaitos ir kainų kontrolės. Sąnaudos turi būti apskaitomos pagal sąnaudų apskaitos taisykles, bet kainodara neturi būti nustatoma pagal sąnaudų apskaitos taisykles. RRT turi teisę kainodarą reguliuoti ne pagal sąnaudų apskaitos taisykles, bet pagal Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 23 straipsnį.

TEO siūlo sąnaudas vertinti pagal LRAIC, nes LRAIC užtikrintų efektyvumą. RRT nesutiko su TEO pasiūlymu ir nurodė šiuos argumentus:

a) pereinant iš analoginės antžeminės televizijos prie skaitmeninės antžeminės televizijos, buvo nustatytas reikalavimas skaitmeninės antžeminės televizijos tinklu padengti 95 proc. Lietuvos teritorijos. Toks reikalavimas eliminuoja efektyvaus operatoriaus įvedimo sąlygą. Laisvai veikiantis efektyvus operatorius, tokios teritorijos nedengtų;

b) valstybės kontrolės auditas parodė, jog Telecentro reguliuojamoms paslaugoms teikti naudojamas turtas yra naudojamas efektyviai;

c) LRAIC modelio sukūrimas būtų neproporcingai didelės sąnaudos RRT.

Telecentras nurodė, jog bendrovė apskaitą pradėjo tvarkyti remdamasi tarptautiniais apskaitos standartais, ir sąnaudų apskaitos taisyklės yra nesuderinamos su tarptautiniais apskaitos standartais. RRT nuomone, sąnaudų apskaitos taisyklės ir, vadovaujantis jomis, apskaičiuojamos sąnaudos neprieštaruoja tarptautiniams apskaitos standartams.

Telecentras pateikė pastabą dėl kainodaros. RRT paaiškino, jog kainodaros nereguliuos ir kainodarą Telecentras nustatytas pats. RRT, matydama, kad kainodara yra neskaidri, nepagrįsta, iškreipta, gali Telecentrą įpareigoti koreguoti kainodarą.

Telecentras pateikė pastabą dėl kainų perskaičiavimo kas ketvirtį. RRT paaiškino, jog vertins metines sąnaudas ir jų kas ketvirtį perskaičiuoti nereikės. Tačiau kainas, reikšmingai pakitus paslaugų gavėjų skaičiui, galima perskaičiuoti. Tokie kainodaros principai siūlomi siekiant sumažinti FDC sąnaudų skaičiavimo metodo vėlavimą nuo realios situacijos rinkoje ir kainų nustatymą padaryti lankstesniu. Sąnaudų bazei išlikus tai pačiai, o kintant tik paslaugų gavėjų skaičiui, reguliuojamos paslaugos kainą galima apskaičiuoti nesudėtingai.

RRT papildomai paaiškino, kad Telecentrai kas ketvirtį sąnaudų skaičiuoti nereikės. Sąnaudos bus tikrinamos vieną kartą per metus. Infrastruktūros sąnaudos reikšmingai kisti neturėtų, nes esminių pokyčių, galinčių įtakoti infrastruktūros sąnaudas, dabar ir ateityje neturėtų įvykti. Reikšmingas įvykis buvo analoginės televizijos išjungimas, tačiau šis veiksnys esminės įtakos metinėms infrastruktūros sąnaudoms įtakos neturėjo. Keitėsi infrastruktūros gavėjų skaičius. Jei RRT viešosios konsultacijos metu pasiūlytas kainodaros būdas būtų taikytas išjungus analoginę televiziją, sąnaudos būtų perskaičiuotos greičiau. RRT nuomone, kainų perskaičiavimas nėra imlus darbui. Sąnaudos yra peržiūrimos kartą per metus, o kas ketvirtį yra peržiūrimas paslaugų gavėjų skaičius.

TEO: Paklausė, kaip bus užtikrinamas sąnaudų paskirstymo skaidrumas.

RRT: Paaiškino, jog atskleisti sąnaudas paties ūkio subjekto iniciatyva neriboja jokie teisės aktai. RRT yra apribota atskleisti konfidencialią informaciją. RRT yra pateikiama abiejų ūkio subjektų informacija apie sąnaudas ir vidiniai transferai parodo, kokios sąnaudos ir kaip yra paskirstomos. RRT atlieka sąnaudų paskirstymo teisingumo patikrinimo funkciją. Jei ūkio subjektai nori perimti vienas kito sąnaudų apskaitos tikrinimą, tai jie tai gali daryti savarankiškai.

TEO: Pasiūlė pakoreguoti sąnaudų apskaitos taisykles ir detalizuoti kokiais pjūviais turi būti pateikta informacija, kad būtų galima palyginti skirtingų ūkio subjektų informaciją.

Telecentras: Pastebėjo, kad pasiūlymas kainas perskaičiuoti kas ketvirtį yra sveikintinas dalykas, tačiau realiai tai sunkiai įgyvendinama. Rinkoje reikšmingų pokyčių neįvyks, o ūkio subjektai patys nebus suinteresuoti kainas peržiūrėti dažnai.

RRT: Paminėjo, jog nesant pokyčių rinkoje, nebus poreikio daryti ir kainų perskaičiavimų. Taip pat pastebėjo, kad dažnai pateikiama nuomonė, kad FDC modelis yra nelankstus, tačiau RRT pasiūlymas dėl kainodaros, padėtų išvengti FDC modelio nelankstumo.

Paaiškino, kad suteikiama galimybė peržiūrėti kainas kas ketvirtį įgalins prisitaikyti prie kintamų sąlygų. Turint tokį kainų nustatymo modelį, Telecentras, pasikeitus siūstuvų skaičiui, būtų galėjęs peržiūrėti paslaugų kainas išjungus analoginę antžeminę televiziją ir didinti reguliuojamų paslaugų kainas.

Telecentras: Mano, kad tai vis tiek tampa dvigubu reguliavimu, nes reguliuojama Transliacijų perdavimo paslauga ir Transliacijų perdavimo priemonių paslauga. Rinkoje potencialiai yra du priemonių pirkėjai, o realiai dabar tik vienas. Priemonių rinka yra nedidelė. Telecentro nuomone yra kitų būdų sureguliuoti Transliacijų perdavimo priemonių rinką. Bendrovė nemato reguliavimu kuriamos vertės, kai rinkoje yra tik vienas paslaugų gavėjas.

RRT: Pakomentuoja, jog reguliavimo trūkumas ir galėjo nulemti, jog tėra tik vienas paslaugų gavėjas.

Telecentras: Atkreipė dėmesį, jog tada reikia analizuoti ar yra laisvų dažnių, ar yra galimybė padaryti daug Transliacijų perdavimo priemonių gavėjų.

Susisiekimo ministerija: Pažymėjo, kad Susisiekimo ministerija pateikė pastabas tik dėl Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo, bet analogiškos pastabos yra taikytinos ir Transliacijų perdavimo rinkos tyrimui. Susisiekimo ministerija siūlo laikytis 6 metų senumo Europos Komisijos rekomendacijos ir nereguliuoti nagrinėjamų rinkų. Susisiekimo ministerija taip pat pažymėjo, jog RRT argumentai dėl paslaugų nepakeičiamumo nėra svarūs. Abejoja, ar RRT, pakeisdama savo nuomonę iš Transliacijų perdavimo paslaugų nereguliavimo į jų reguliavimą, tinkamai atsižvelgė į visus argumentus.

TEO: Paklausė, ar įsakymas bus tikslinamas dėl kainų perskaičiavimo kas ketvirtį galimybės kai kinta gavėjų skaičius.

RRT: Atsakė, kad įsakyme bus aiškiai suformuluota kainų perskaičiavimo kas ketvirtį sąlyga.

TEO: Pasitiksino ar tai reiškia, jog į TEO pasiūlymą kainas perskaičiuoti kartą metuose bus neatsižvelgta. Baiminamasi, kad neaišku kokios kainos bus po kelių mėnesių ir tai trukdys planuoti veiklą.

RRT: Mano, kad TEO puikiai žino situaciją Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje, gali įvertinti kas į ją ateis arba iš jos išeis. Dėl to verslas gali numatyti būsimus pokyčius. Turint metinę sąnaudų sumą, galima modeliuoti kaip kistų sąnaudos, pasikeitus situacijai rinkoje. Rinka gali susiplanuoti kokia kaina bus, jei transliacijų perdavimo paslaugų gavėjas sukuria savo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklą arba atsiranda papildomi tinklai.

Telecentras: Klausia, ar ketvirtinis perskaičiavimas numatytas ir Transliacijų perdavimo paslaugų rinkoje.

RRT: Atsakė, kad yra svarstyta galimybė Transliacijų perdavimo paslaugą suskaidyti į dvi dedamąsias: prieigą ir likusias veiklas. Tai užtikrintų skaidrumą, o prieigos dedamoji turėtų kisti keičiantis prieigos kainai.

Telecentras: Patiksino klausimą. Ar Transliacijų perdavimo paslaugų kaina turės būti perskaičiuojama atsižvelgiant į tinklo apkrovimą (perduodamų programų skaičių). Mano, jog pokyčiai Transliacijų perdavimo paslaugų rinkoje yra realiesni.

RRT: Paminėjo, kad šiuo metu Transliacijų perdavimo paslaugų kainų perskaičiavimas kas ketvirtį nėra detalizuotas, tačiau galėtų būti pritaikytas. Taip pat paaiškino, kad Transliacijų perdavimo paslaugų kainų perskaičiavimo kas ketvirtį galimybė nebuvo svarstyta, tačiau tai galima apsvarstyti, jei to yra pageidaujama.

LNK: Pastebėjo, kad biudžetai yra sudaromi metams ir kainų perskaičiavimas dažnai gali daryti neigiamą įtaką.

RRT: Paaiškino, kad kainas perskaičiavus per 15 dienų, standartinis pasiūlymas įsigalios po 2 mėnesių.

Telecentras: Pastebėjo, kad kainų perskaičiavimas kas ketvirtį nėra numatytas sąnaudų apskaitos taisyklėse, todėl RRT siūlymai kainas perskaičiuoti kas ketvirtį prieštarauja sąnaudų apskaitos taisyklėms. Telecentro nuomone, RRT kištis į kainodarą negali.

RRT: Paaiškino, jog kainų perskaičiavimas galioja kainodarai, o ne sąnaudų apskaitai. Sąnaudų suma būtų skaičiuojama kartą per metus.

3.5. Kiti klausimai

TEO: Paklausė ar bus atsižvelgta į TEO pastabą dėl su Transliacijų perdavimo priemonėmis susijusių priemonių detalizavimo.

RRT: Atsakė, jog į TEO pastabą bus atsižvelgta.

4. Pastabų aptarimo apibendrinimas

RRT: Padėkojo susirinkusiems už išsakytas nuomones. Paaiškino, kad RRT atliko rinkos tyrimus ir atsakė į išsakytas pastabas pakankamai nuodugniai. Paminėjo, kad rinkos tyrimų projektai bus „notifikuoti“ Europos Komisijai ir, jei nebus sulaukta rimtų abejonių, įsakymai įsigalios pavasarį. Taip pat informavo, kad RRT sieks, jog greitai metu būtų inicijuota diskusija su rinkos dalyviais bei institucijomis dėl antrojo dividendo, skaitmeninės antžeminės televizijos ateities planų ir perspektyvų. Diskusija numatyta pavasarį.

Aptarimo pirmininkė:

Medeina Augustinavičienė

Aptarimo sekretorius

Audrius Šniepis

